

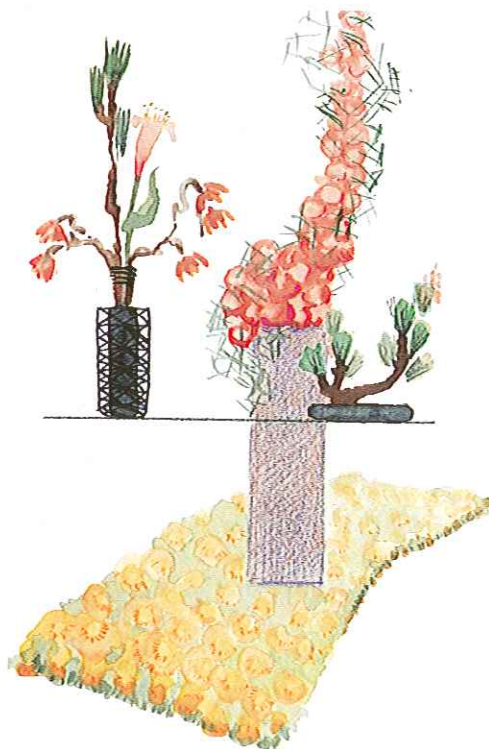
Figuur 4.0

Anderhalve week nadat Floris de definitie en analyse heeft gemaakt vindt de startupvergadering plaats. Floris heet iedereen welkom en geeft ieder de agenda van deze bijeenkomst. Christiaan heeft de taak op zich genomen om te notuleren. Direct benadrukken Floris en Christiaan dat ze deze opdracht projectmatig aan willen pakken. De leiding over ideeontwikkeling, vormgeving en uitvoering ligt in handen van Floris. Christiaan heeft de leiding over alle financiële zaken, de communicatie en de planning. Floris en Christiaan overleggen regelmatig met elkaar. Elke medewerker wordt dringend verzocht zich in voorkomende gevallen tot de juiste persoon te wenden. Christiaan laat zien dat er op de website van Floral Innovations een stukje is ingericht waarop alleen de deelnemers aan dit project kunnen inloggen. Hier worden de ontwerpen en plannings geplaatst. Bij inloggen zie je meteen actuele mededelingen

en de stand van zaken (logboek). Verder zijn er de notulen van de vergaderingen te vinden. Christiaan verzoekt iedereen voor zichzelf ervaringen te noteren. Dit zal later van nut zijn bij de terugblik. Bijzonder is ook de ideeënbus. Hier kan iedereen zijn ideeën kwijt. Wie meer dan tien ideeën levert, krijgt een fles in Nederland gemaakte rosé of een tegoedbon voor tien sushi's.

Na deze praktische punten volgt het inhoudelijke gedeelte. Floris heeft zijn definitie en analyse in een PowerPointpresentatie gegoten. Zo krijgt iedereen een goed beeld. Omdat hij het belangrijk vindt dat zijn medewerkers ook de ruimte in werkelijkheid ervaren, geeft hij iedereen een vrijkaartje voor het museum en vraagt hij hun er de komende weken eens te gaan kijken. Om de ideeën van het eerste moment te vangen heeft Floris iedereen gevraagd om tijdens het zien van de PowerPointpresentatie hun eerste invallen te noteren. Meteen komen er al ideeën: Japanse bloemsierkunst, frames met tieribs, bloementapijt, plantaardig vuurwerk in de tuinzaal, florale objecten in de tuin, arrangementen met eetstokjes, stilleven, een floraal bruidsbed, vallende bloesem, bonsai, iets met groot hoefblad, tulpen met bollen verwerken, inpakken zoals Japanners doen, iets met Japanse origamivouwblaadjes, plantaardige sushi en overvloedige, rijke arrangementen. Ieder mag zijn eigen idee al aanmelden voor de fles rosé of sushi.

Figuur 4.1 De eerste ideeetjes die uit de brainstorm naar voren komen. (Tekening: Jan van Doesburg)

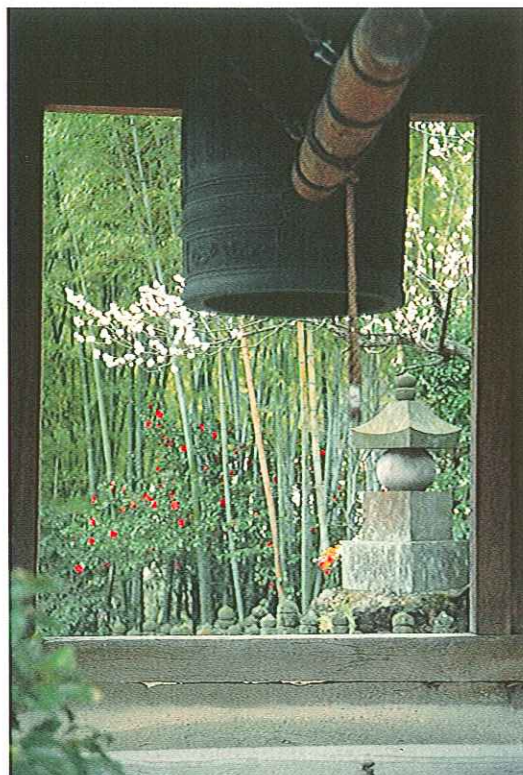
Voorafgaand aan de startupvergadering heeft Floris aan Diana gevraagd iets over haar ervaringen in Japan te vertellen. Diana heeft haar fotoboeken en een aantal andere boeken meegebracht en vertelt enthousiast over Japanse bloemsierkunst, de mooie tempels in Kyoto, het Nohtheater waar heel ingetogen wordt gespeeld en het meer uitbundige Kabukitheater. Ze vertelt over haar beklimming van de berg Fuji en over het lekkere eten.

Lyrisch is ze over de prachtige kersenbloesem in het voorjaar en de feestjes die de Japanners vieren onder de vallende kersenbloesem. Daarbij wordt meestal de nodige rijstwijn (sake) genuttigd. Ze vertelt over de Ikebanalessen die ze heeft gevolgd en de strenge regels die daarbij gelden.

Maar ook over de moderne Japanse bloemsierkunst waar je veel elementen ziet die ook in de Europese bloemsierkunst voorkomen. Diana vertelt ook over de theeceremonie die ze heeft meegemaakt. Het was haar opgevallen dat in de lege ruimte een belangrijke plaats was ingeruimd voor een Ikebanabloemschikking. Die stond in de speciale nis die tokonoma wordt genoemd. Dit was de enige versiering in de ruimte en daardoor heel indrukwekkend. Tijdens de theeceremonie zaten de aanwezigen op de vloer die belegd was met tatamimatten van rijststro. De matten gaven de ruimte een heerlijke geur. Voor het rituele bereiden van de groene thee was veel aandacht. De mensen bewonderden vooral de schoonheid van de prachtige kom waaruit werd gedronken. Diana had deze theeceremonie meegemaakt in de oude stad Kamakura. Het oude huis van een shogun (machthebber) was aan één kant open en zo zat men als het ware in de prachtige Japanse tuin die de kamer omgaf. In de tuin stonden prachtige bamboe, Camellia, Acer, kersenvbomen, Pinus en vele andere planten. Heel bijzonder was de bodembedekking met talloze mossoorten, de fraaie stenen, lantaarns en entreepoorten. De nadruk op de groeivormen van de planten was opvallend en het deed Diana dan ook aan vegetatieve bloemsierkunst denken. Tijdens haar bezoeken aan tuinen en tempels had Diana ook gemediteerd wat ze als zeer bijzonder had ervaren. En zo kon ze nog wel uren doorvertellen. Haar enthousiasme werkte aanstekelijk.

Figuur 4.2 Ikebanaschikkingen zijn traditioneel aan strenge regels gebonden. Maar er zijn ook stromingen die erg vrij zijn en sterke overeenkomsten vertonen met de moderne Westerse bloemsierkunst. (Foto: Jan van Doesburg)

Figuur 4.3 De Japanse tuin straalt rust, natuur en traditie uit. Het zijn ideale oorden om te mediteren en de stress van het dagelijkse leven af te schudden. (Foto: Jan van Doesburg)

Door de goede organisatie van de bijeenkomst bleef de presentatie van Diana beperkt tot de 20 minuten die er voor uitgetrokken waren. Dennis kwam nu kort aan het woord om te vertellen dat vele van onze kamer- en buitenplanten met een subtropisch karakter uit Japan stammen. Hij wees op *Camellia japonica*, *Aucuba japonica* en *Pieris japonica*. Ook vroeg hij even aandacht voor bonsais. Diana vulde aan dat ze die in Japan ook in allerlei variaties had gezien, maar dat er ook in Nederland een speciale organisatie en kwekerijen voor zijn. Floris vroeg vervolgens nieuwe invallen even te noteren en indien mogelijk met een ingescand schetsje op de website te zetten. Vervolgens was er gelegenheid om vragen te stellen. Linda en Wilma wilden weten of ze in de uitvoeringsweek extra uren moesten werken. Floris vertelde dat de precieze planning nog moest worden gemaakt, maar dat ze er zeker op moesten rekenen dat ze zo veel mogelijk zouden worden ingezet. Voor de beide stagiaires gold dat ze in ieder geval ergens bij de versiering zouden worden ingezet. Hans merkte op dat als er speciale ondergronden moesten worden gemaakt hij dat wel op tijd moest weten. Ook wilde hij graag de leiding over het transport. Dat was een prima idee vond Floris. Hij zou dit kortsluiten met eventplanner Eva.

Na deze startupvergadering had Floris al vele ideeën. In de komende twee weken kwamen er nog meer binnen op de website. Inmiddels hadden Floris en Christiaan nog eens op verschillende manieren gebrainstormd. Tijdens hun bezoeken aan een expositie van moderne kunst kregen ze ook nog een aantal leuke invallen. Bovendien had Floris nog eens hardop

gefantaseerd aan de hand van allerlei impulsen als decoratieve insteek, vegetatieve insteek, kleurenthema's, archetypen enzovoort. Al snel had hij vele tientallen schetsjes bij elkaar. Hieruit zou hij deze versiering zeker kunnen ontwikkelen. Nu moest hij de volgende stap gaan maken: keuzen maken.

In dit hoofdstuk komt onder meer aan de orde:

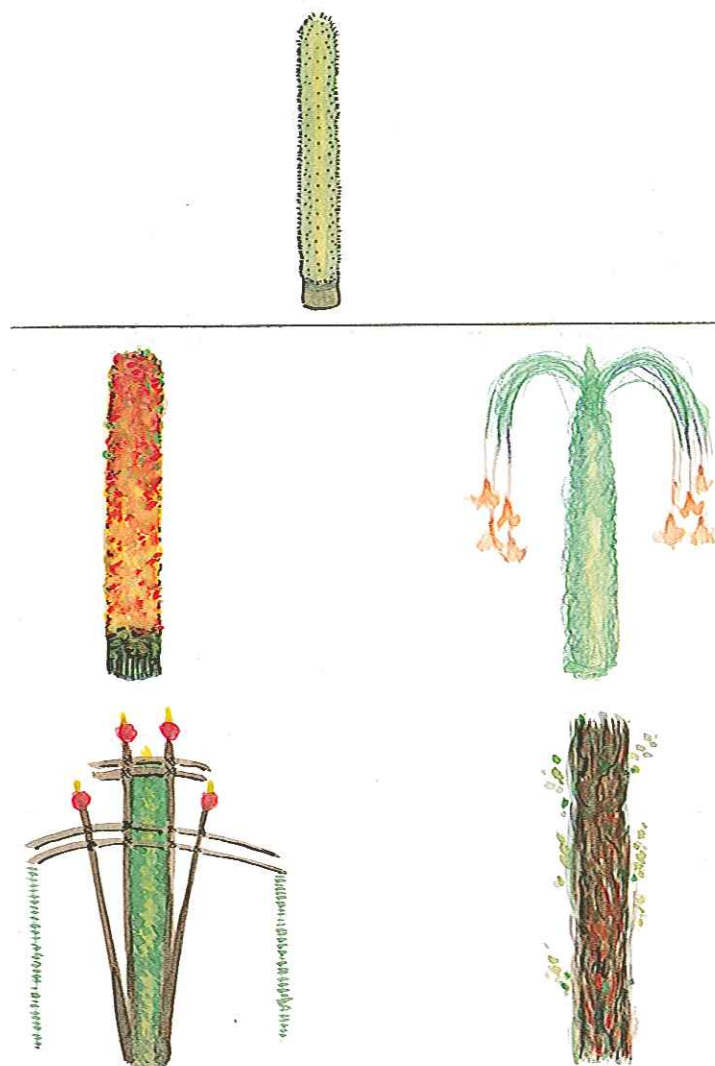
- het uitdragen van je visie op het vak;
- het selecteren van ideeën die het best aansluiten bij de wensen/behoefte van de opdrachtgever, aanwezige randvoorwaarden, context van ruimte en omgeving en die bovendien commercieel verantwoord zijn;
- het laten rijpen van ideeën;
- verschillende manieren van keuzen maken en de taakverdeling bij het ontwerpen.

4.1 Prototypen

convergeren

Als je al dan niet spontaan een grote verzameling van ideeën hebt verkregen, zet je de volgende stap. Terwijl je eerst divergerend bezig was (steeds meer ideeën ontwikkelen), ga je nu convergeren (toespitsen). Vaak springen de meest attractieve ideeën meteen al naar voren. Gedurende het proces krijg je bij het zien van alle ideeën het gevoel waar het naar toe gaat. Ook zul je ontdekken dat in een aantal ideeën hetzelfde basisidee sluimert. Bij zo'n basistype spreken we wel over een prototype. We geven enkele voorbeelden: een mand met bloemen op een paal, hangende harten en een uit de grond oprijzende bloementuin. Het zijn allemaal ideeën die nog niet specifiek hoeven te zijn ingevuld, maar wel een afgebakend geheel weergeven.

Figuur 4.4 Het prototype is hier een groene of bloeiende zuil (top). Daaronder zijn enkele van de vele mogelijke uitwerkingen van dit prototype te zien. (Tekening: Jan van Doesburg)

4.2 Rijpen

Met de prototypen ga je verder. Ze moeten nog rijpen tot een concreet idee dat in een definitieve tekening en planning kan worden vastgelegd. Het is daarom goed van ieder prototype dat je kiest enkele variaties te maken. Je verdiept dan de mogelijkheden binnen dat ene thema nog een keer. Zodra je dit gedaan hebt, moet je een definitieve keuze maken. De schets en materialenlijst die je hiervan gaat maken, vormen het bouwpakket voor de uitvoering. Vaak blijken er tijdens de uitvoering nog betere mogelijkheden binnen het ontwerp te zijn. Ook kunnen zich problemen openbaren tijdens de uitvoering of voorbereiding waardoor de definitieve keuze niet helmaal wordt uitgevoerd zoals bedacht. Hoe meer ervaring je hebt, hoe dichter het ontwerp bij de uiteindelijke uitvoering zal liggen.

Opvallend is dat je tijdens je carrière ziet dat je keuzen steeds bepaalde elementen of terugkerende kenmerken bevatten. Dat is niet zo vreemd, omdat je persoonlijke voorkeur immers altijd een rol speelt. In die kenmerken is dan ook jouw stijl te ontdekken. Het wordt ook een soort kompas waarop je vaart. Je gaat er ook sneller keuzen door maken. Het gevaar schuilt er natuurlijk in dat je producten erg op elkaar gaan lijken. Bij creatieve personen is dat gevaar echter niet zo groot. Ze willen creatief bezig zijn en iedere prestatie iets unieks meegeven. Vaak is de ene uitvoering een soort studie voor het volgende. Van het een komt het ander. Tijdens de uitvoering van de keuze die je hebt gemaakt denk je: de volgende keer wil ik dat wel eens doen.

4.3 Wie kiest?

Er zijn verschillende manieren om het ontwerpproces, het maken van keuzen en de uitvoering gestalte te geven. Hier enkele mogelijkheden.

- Een ontwerper of hoofdarrangeur bepaalt precies wat er moet gebeuren. Hij beheerst het ontwikkelproces. Hij maakt de keuzen en geeft met tekeningen en materialenlijsten precies weer hoe hij het wil hebben. De uitvoerders zijn vooral werktuig om zijn ideeën te realiseren.
- De ontwerper of hoofdarrangeur maakt schetsen van de prototypen die hij gekozen heeft en verzorgt materialen. De uitvoerder kan een eigen inbreng hebben in de uiteindelijke uitvoering.
- De ontwerper of hoofdarrangeur bestelt alleen bloemen en ondergronden voor een arrangement voor een bepaalde plek. Hiermee bepaalt hij kleur en sfeer van de materialen. Vervolgens laat hij de vormgeving helemaal over aan de arrangeur. Bij deze werkwijze heeft de hoofdarrangeur weinig controle over het ontwerp.
- Een groep ontwikkelt gezamenlijk ideeën en maakt keuzen. In de praktijk blijkt dit vaak slecht te werken. Vormgeving is in hoge mate een zaak van het individu. Velen willen zich kunnen herkennen in het idee dat ze ontwikkeld hebben.
- De hoofdarrangeur vraagt enkele medewerkers die hij hiertoe in staat acht een ontwerp te maken voor een gedefinieerde situatie. De subontwerper kan nu de situatie zelf analyseren, ideeën ontwikkelen en keuzen maken. De hoofdarrangeur bekijkt het ontwerp en keurt het goed of geeft aanwijzingen voor veranderingen. In die zin maakt hij nog keuzen en beheerst hij het proces.
- Een tussenvorm is dat de hoofdarrangeur de medewerker vraagt een prototype eerst verder te ontwikkelen.

Wellicht zijn er nog meer vormen te vinden met betrekking tot wie, waar, wanneer de keuze maakt voor het uiteindelijke ontwerp. Het is duidelijk dat de manier van kiezen grote invloed heeft op de planning.

4.4 Terugkoppelen en toetsen

In feite kiest allereerst de opdrachtgever. Daarom is het belangrijk om terug te koppelen naar je opdrachtgever zodra je de prototypen hebt vastgesteld. Leg hem je uitgangsideeën voor. Als hij het wel ziet zitten, kun je verder met uitwerken. Ziet hij enkele dingen niet zitten, dan kun je nu nog bijsturen voordat je een hoop tijd en werk in de visualisatie en planning steekt. Voor je met de prototypen naar je opdrachtgever gaat, moet je natuurlijk zelf terugkoppelen naar je uitgangspunten. Je weet nu al ongeveer wat waar zal komen. Leg het nog eens langs je definitie en analyse. Klopt het? Kan het? Het is goed om in dit stadium ook het realistische gehalte van je keuze te bekijken. Zijn de materialen beschikbaar? Is het qua tijd en mensen rond te zetten? Kan het daar blijven staan?

Het creatieve proces is nu al grotendeels beëindigd. De keuze is gemaakt! Wel kun je tijdens het visualiseren van het ontwerp nog wat nuances aanbrengen. Ook kun je het plannen van het materiaal tijdens de uitvoering indien nodig bijstellen. Maar in grote lijnen ligt je plan nu vast en is het vervolg van het proces vooral een bedrijfsmatige aangelegenheid.

Nr.	Omschrijving stap/taak	Bewijs	Aandachtspunten portfoliogesprek	Mogelijke stappen naar bewijs
4.1	Prototype vaststellen	Laat met een schets het prototype voor je versiering zien.	Licht het prototype toe.	Zoek of verzin een versieringsproject. Laat met een schets het prototype van de versiering zien.
4.2	Varianten ontwikkelen vanuit een prototype	Laat met schetsen vijf varianten zien die je vanuit het prototype hebt ontwikkeld.	Licht de varianten toe.	Zoek of verzin een versieringsproject. Laat met schetsen vijf varianten zien die je vanuit het prototype hebt ontwikkeld.